

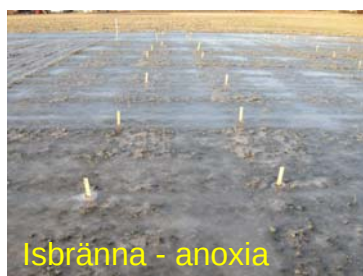
Vallväxter - egenskaper som säkrar övervintring under moderna vintrar

överförbart till vete och raps?

Mats Höglind, Bioforsk

www.bioforsk.no

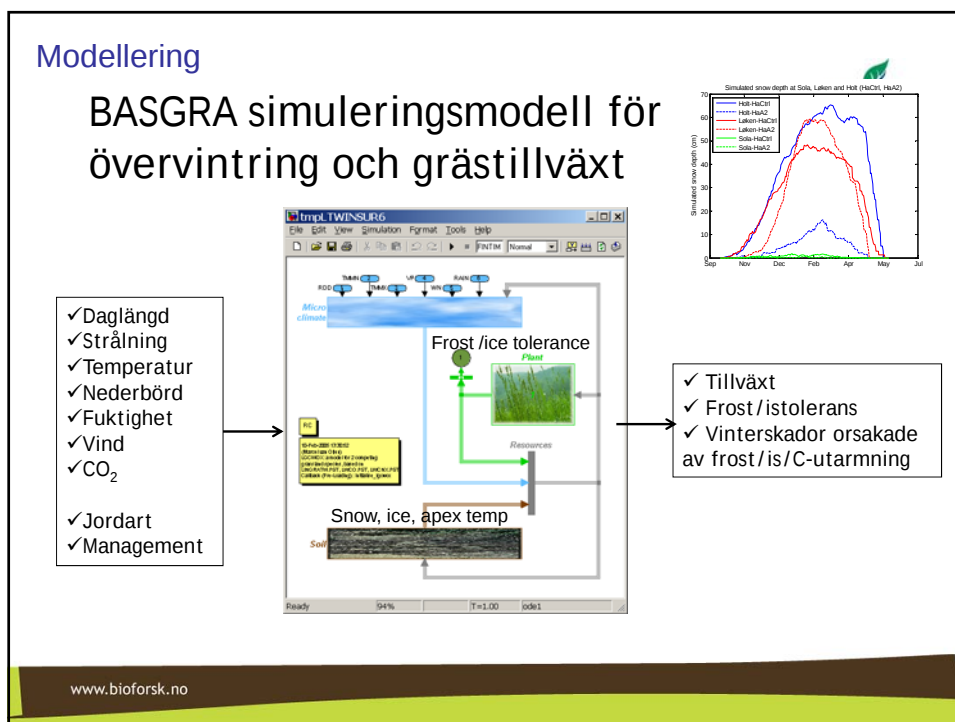
Många typer av vinterstress – vilka sort-egenskaper är viktiga i instabilt klimat?

Begränsad ljustillgång (negativ kolbalans), uppfrysning, ...

Experiment i fält och kontrollerat klimat

Kritiska egenskaper för överlevnad under instabila vintrar med växlingar mellan mildväder och kyla

- Avsluta växten i tid/härda tillräckligt
- Motstå avhärdning/återhärda tillräckligt
- Tolerera isbränna
- Tolerera stående vatten
- Resistens mot svampsjukdomar

www.bioforsk.no

Frosttolerans – det mest centrala

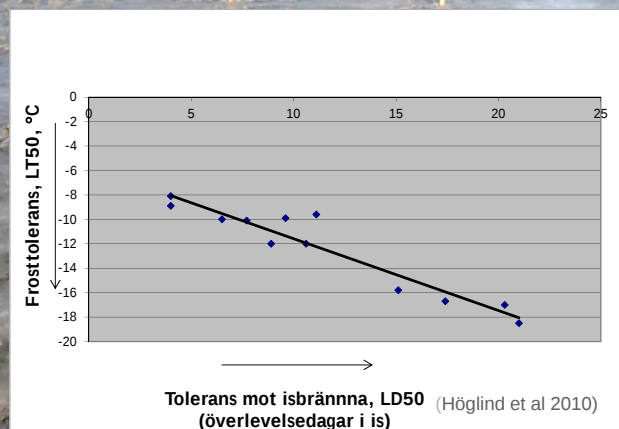

- Frosttolerans = förmåga att överleva låg temperatur
- LT50 = temperaturen som dödar 50% av skotten i standardiserad frystest
- I en normal frystest sänks temperaturen $1\text{ }^{\circ}\text{C h}^{-1}$ d v s kortvarig exponering

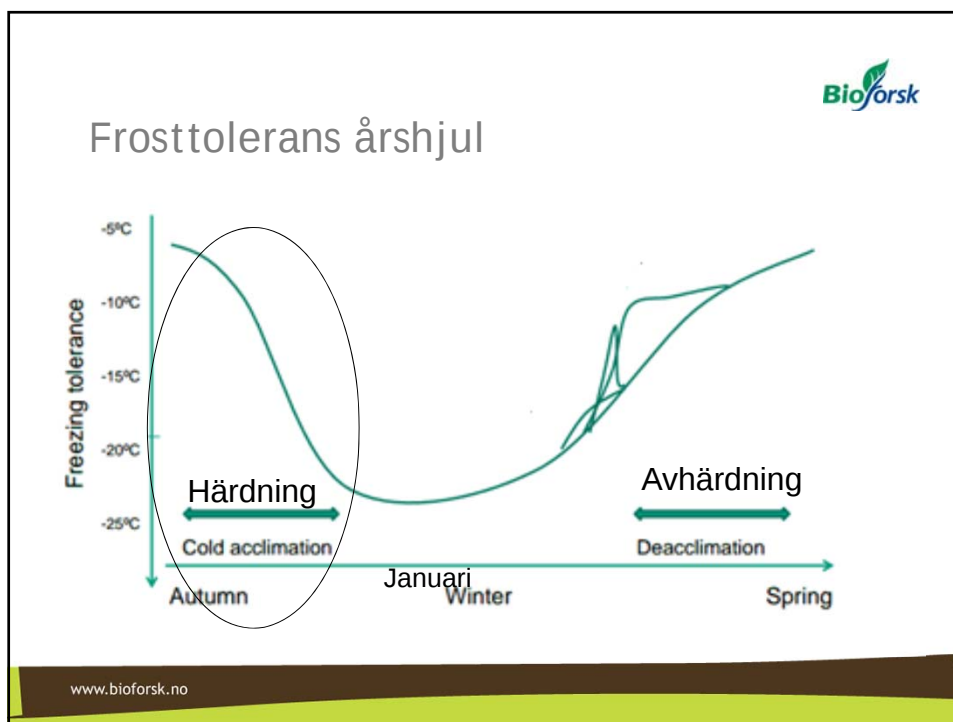

www.bioforsk.no

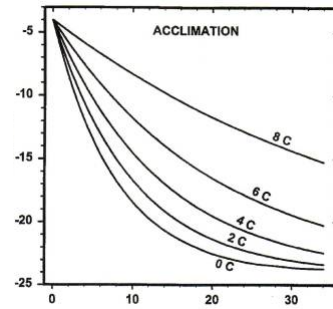
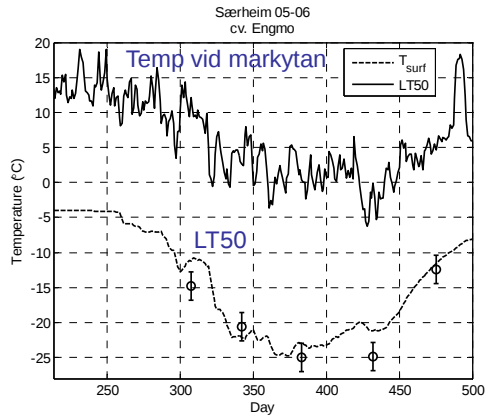
Frosttolerans är positivt korrelerad med tolerans/resistens mot andra stressfaktorer, bl a isbränna och snömögelangrepp

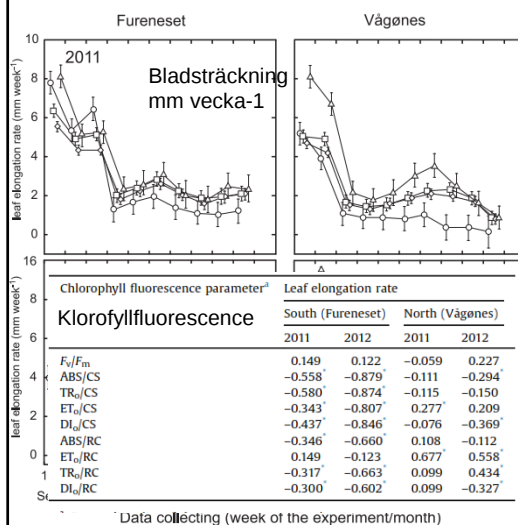
og med överlevnad i fält (vårgradering)

Härdning är i stor grad temperaturstyrd

Ljuförhållandena påverkar också härdningen – olika mekanismer i N och S

Nordliga art/sorter = daglängdsensitiva
kort dag → växtavslutning/härdning

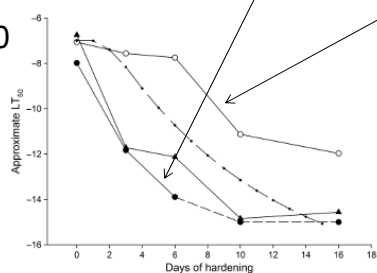
Sydliga art/sorter = daglängdokänsliga
ljusövertäcknad (PSII overexcitation;
hög ljusintensitet x låg temperatur)
→ växtavslutning/härdning

(Østrem et al, 2014; Lolium/Festulolium/Festuca)

Betydelsen av en god start (odlingshistoria)

	PT1	PT2	PT3
Growing conditions	Low fertilizer, high irradiance	High fertilizer, carbohydrate depleted	High fertilizer, high irradiance
Stubble mass	0.70 (0.194) ^a	0.94 (0.209) ^a	0.80 (0.091) ^a
Leaf mass	2.35 (0.243) ^b	3.96 (0.452) ^a	3.59 (0.188) ^a
N concentration in leaf	15.4 (2.32) ^b	37.1 (2.25) ^a	38.5 (2.16) ^a
P concentration in leaf	3.1 (0.03) ^c	6.1 (0.24) ^a	5.6 (0.18) ^b
K concentration in leaf	27.8 (0.71) ^b	48.2 (3.41) ^a	50.6 (1.73) ^a
Water-soluble concentration	408 (19.0) ^a	210 (11.4) ^c	280 (20.2) ^b
Kolhydrater, WSC	408	210	280

LT50

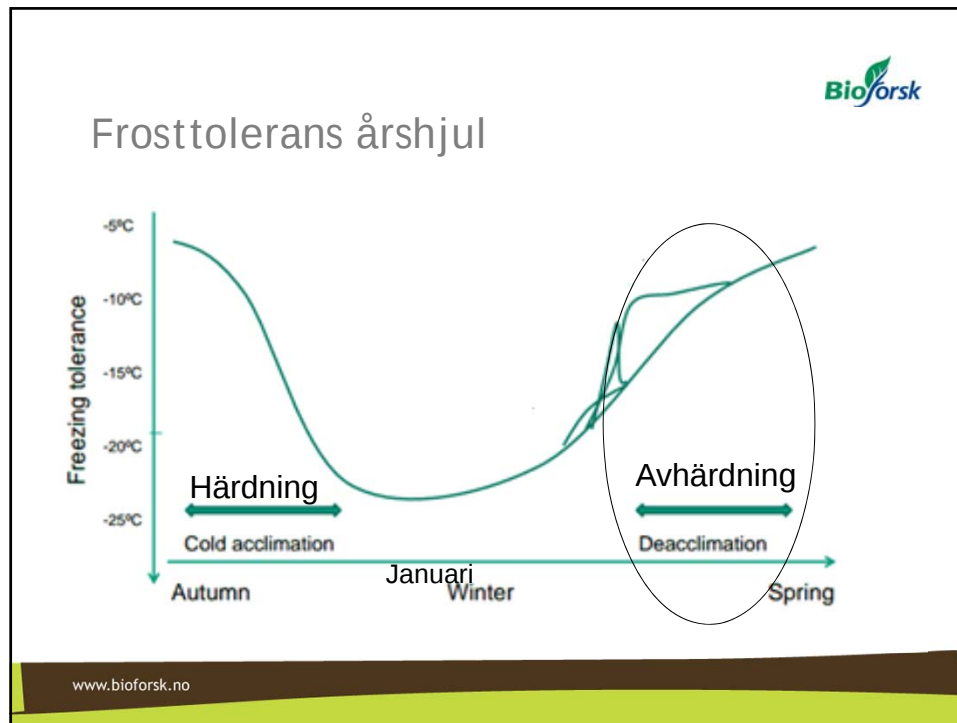

- Fenotyper med olika kolhydratinnehåll
- Samma härdningsklimat
- Antyder tröskelvärde under vilket WSC begränsar härdning

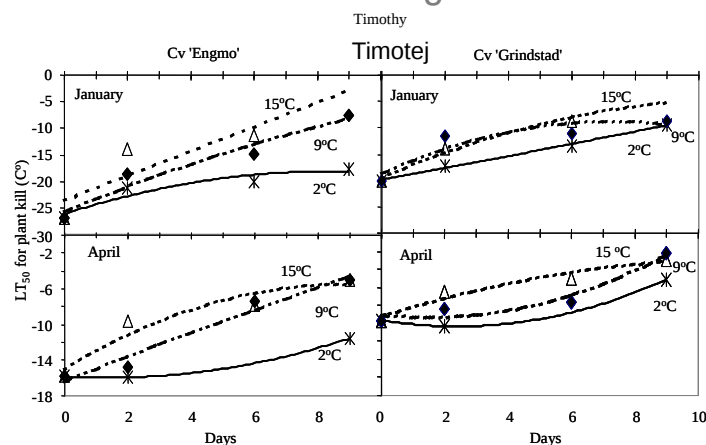

Stående vatten under hösten?

- Ofta härdar plantorna bra även om de står i vatten, förutsatt att temperaturen inte är för hög (> 5 °C)
- Härdning i vatten kan till och med vara positivt ibland → ökad tolerans mot isbränna

Hur mycket skiljer sig arter och sorter i resistens mot avhärdning?

→ **Snabb avhärdning** kan uppträda vid mildväder, även i mycket vinterhårdiga sorter, oavsett när på vintern det blir mildt.

(Jørgensen et al, 2010.)

Förmågan att återhärda avtar under vintern, exempel Grindstad timotej

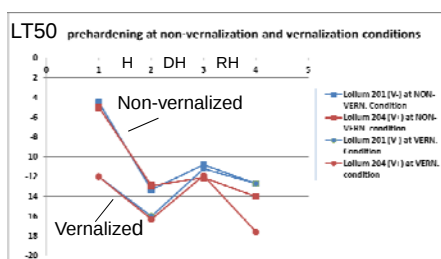
Månad	LT50 vid intag från fält	Efter 1 vecka avhärdning 10 °C	Följt av 2 veckor återhärdning 2 °C
Januari	- 17	-12	-15
Mars	-16	-11	-11

(Höglind et al, opubl.)

www.bioforsk.no

Nedgången i återhärdningsförmåga över tid – koppling till vernalisering/generativ utveckling?

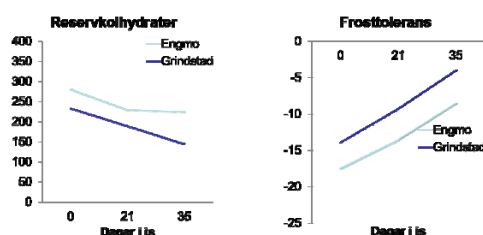
- Nordamerikansk vete: köld(åter)härdningsgener nedregleras efter fullföljd vernalisering (Fowler et al)
- Vallgräs, skandinavisk vete/raps: ej stark koppling mellan vernalisering och återhärdningsförmåga

(Rao Kovi, Höglind et al, in prep)

Isbränna

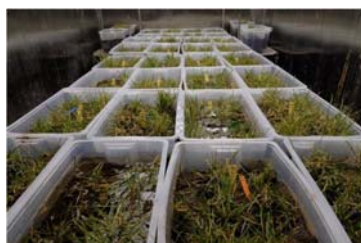
- Anaerob andning ger ackumulering av CO_2 mm till toxiska koncentrationer – plantor dör
- Ineffektiv andning (lite ATP per g C) ger snabbt tapp av reservkolhydrater – överlevande plantor svaga
- Snabb avhärdning under is – överlevande plantor frostkänsliga

Stående vatten – hur stort problem?

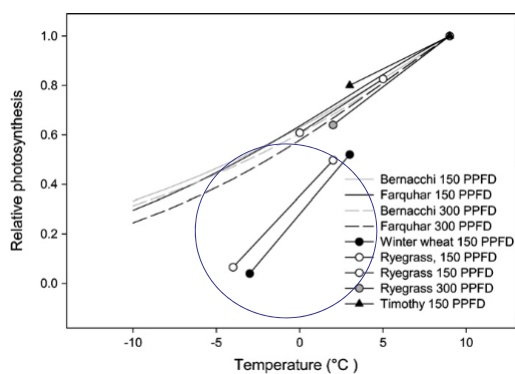
	Intag 15. januari		Intag 27. februari	
	Efter 1 vecka	Efter 4 veckor	Efter 1 vecka	Efter 4 veckor
Kontroll, dränerade kärl	-10,0	-6,5	-12,6	-10,1
Vattenmättad jord utan ytvatten	-8,1	-7,3	-12,5	-9,4
Vattenmättad jord 5 cm ytvatten	-8,8	-6,4	-12,7	-10,5
Effekt av beh.	NS	NS	NS	NS

- Tagit in rajgrästuvor från fält
- Käril med olika dräneringsgrad, 4/1 °C dag/natt, 4 veckor
- Ingen negativ effekt av stående vatten på LT50 i detta försök med måttligt mild temp

(Höglind et al, opubl.)

Fotosyntes ända ned till -4°C (vallgräs och vete)

(Höglind et al 2010)

www.bioforsk.no

Slutsatser

- Glöm inte frosttoleransen. Det är vårt bästa mått på växtens förmåga att motstå påfresningar på vintern

www.bioforsk.no

Slutsatser

- Glöm inte frosttoleransen. Det är vårt bästa mått på växtens förmåga att motstå påfrestningar på vintern

www.bioforsk.no

